

Att inte vara till besvär

Ibland möter jag människor som uttrycker att de inte vill vara till besvär. Man vill inte ta plats och man kanske tänker som i Jantelagen att: *tro inte att du är något, för det är du inte.**

Många är präglade av det här sättet att tänka och är sannolikt inte medvetna om det. För en del har det också varit så att de verkligen har haft *besvär* med nära anhöriga och senare även med skötseln av gravplatserna till anhöriga. De tänker därför inte föra det besväret vidare till sina barn utan uttrycker till exempel att man inte vill ha en traditionell grav utan det räcker med minneslund. Andra säger kanske också att de inte vill ha någon stor begravning utan det räcker med att de närmaste kommer.

För många är det här helt okej men för andra så slår den här ”omsorgen” om de anhöriga fel. I synnerhet när man i dödsannonser läser att: begravningen äger rum i kretsen av de närmaste. För vem avgör till exempel vem som är mina närmaste? Är det släktingar som man sällan träffar eller är det grannen som man hejar på varje dag?

I vårt land byggdes välfärden upp under efterkrigstiden och därmed institutionerna. Omsorgen och ”besväret” att ta hand om gamla och sjuka flyttades från hemmen till sjukhus och äldreboenden. Därmed flyttades också döden bort från vår vardag och vår tankesfär. Människors behov av att få ta avsked har dock inte minskat, trots allt annat som har förändrats.

På ett sätt blev det tydligt under pandemin när vi inte fick samlas för att ta avsked av dem som avled. Smittskyddsmyndigheten begränsade bland annat antalet besökare på begravningar till åtta personer. Hur skulle man då besluta vilka som var närmast anhöriga? Så småningom utökades begränsningen till 20 personer men det var minst lika besvärligt att avgöra vem som *inte* skulle få komma. Det blev allt vanligare med formuleringar om att det endast var de närmaste som skulle få möjligheten att ta avsked.

Ingen av oss tycker om att gå på begravning, den saken är säker. Men vårt mänskliga behov av att få möjlighet att ta avsked av en älskad anhörig, en vän, en granne, en kollega, en bekant, det är lika starkt som det alltid har varit.

Därför menar jag att vi borde uppmana till **att inte** försöka begränsa människors möjligheter att gå på begravning. Svenska kyrkans gudstjänster (där räknas bland annat dop, vigsel och begravning) är offentliga och därför kan vi faktiskt inte hindra någon från att besöka dem. Man kan tro att en vigsel är bara för speciellt inbjudna (och i praktiken fungerar det så) men alla är faktiskt lika välkomna till kyrkan. Det samma gäller så klart begravningar. Ingen går på begravningar i *onödan*. Nej begravningar går man på i ”nödan”, för att man har ett starkt mänskligt behov av att ta avsked.

Det är inte att vara till besvär att låta människor få komma och ta avsked. Det är snarare tvärt om ett sätt att låta människor bearbeta sin sorg över att någon som stod dem nära är borta.

*fritt formulerat efter Jantelagen som är en uppdiktad lag formulerad av Aksel Sandemose i boken *En flykting korsar sitt spår* från 1933.

Lars Frisk, präst i Västanfors Västervåla församling
epost: lars.frisk@svenskakyrkan.se